

اثر سطوح مختلف رطوبت خاک بر رشد، عملکرد و میزان اسانس گیاه دارویی گل مکزیکی

عباس حسنی

دانشکده کشاورزی دانشگاه ارومیه

گل مکزیکی (اق اوستا) با نام علمی *Agastache foeniculum* گیاهی علفی، چندساله و متعلق به تیره نعناع است. پیکر رویشی این گیاه حاوی اسانس بوده و در صنایع غذایی، آرایشی و بهداشتی کاربرد فراوانی دارد. اسانس این گیاه دارای خواص ضدباکتریایی و ضدقارچی بوده و حاوی مقادیر قابل توجهی متیل کایکول می باشد. این گیاه ارزشمند در فلور ایران وجود ندارد و منشأ آن جنوب آمریکا گزارش گردیده است. از آنجایی که این گیاه به تازگی وارد ایران شده است و اطلاعات چندانی در خصوص سازگاری آن با شرایط اقلیمی کشور و مسائل کشت و کار آن وجود ندارد لذا انجام هرگونه تحقیقی در مورد آن می تواند بسیار با ارزش باشد. به منظور بررسی اثر مقادیر مختلف رطوبت خاک بر رشد و میزان اسانس این گیاه، آزمایشی گلدانی در قالب طرح بلوک های کامل تصادفی با چهار تیمار و چهار تکرار انجام گرفت. سطوح مختلف رطوبت خاک عبارت بودند از: ۱۰۰٪، ۸۰٪، ۶۰٪ و ۴۰٪ ظرفیت مزرعای. این تیمارها از مرحله ۴ تا ۶ برگی شدن بوته ها شروع شده و مقادیر مختلف رطوبت خاک با توزین روزانه گلدان ها و اضافه نمودن آب به آنها، ثابت نگه داشته می شد. بوته ها در مرحله گلدانی برداشت شده و پس از اندازه گیری پارامترهای رشدی، به منظور استخراج اسانس در شرایط دمای اتاق و سایه خشک گردیدند. استخراج اسانس در نمونه های خشک شده به روش تقطیر با آب و با استفاده از دستگاه کلونجر انجام گرفت. نتایج تجزیه های آماری نشان داد که مقدار رطوبت خاک اثر معنی داری بر پارامترهای رشدی، میزان عملکرد و اسانس این گیاه دارد. با کاهش رطوبت خاک ارتفاع بوته، قطر ساقه، تعداد و سطح برگ ها، شاخص سطح برگ (LAI)، عملکرد پیکر رویشی و عملکرد اسانس کاهش اما درصد اسانس افزایش یافت. بیشترین (۱/۵۴ میلی لیتر در صد گرم ماده خشک) و کمترین (۱/۳۱ میلی لیتر در صد گرم ماده خشک) درصد اسانس به ترتیب در تیمارهای ۴۰٪ و

گیاهان دارویی - شفاهی

۱۰۰٪ ظرفیت مزرعه‌ای در حالیکه بیشترین (۰/۱۸۲ میلی‌لیتر در گلدان) و کمترین (۰/۰۹۵ میلی‌لیتر در گلدان) عملکرد اسانس به ترتیب در تیمارهای ۱۰۰٪ و ۴۰٪ ظرفیت مزرعه‌ای به دست آمد.